

soonlijke leiding zou kunnen geven en beter het dagelijksche toezicht kon houden op al het personeel. Wel werd hiertegen ingebracht, dat men eigenlijk vijf pooten aan één schaap verlangde en die taak voor één persoon te veelomvattend was. De instructie van 1839 kon onmogelijk meer dienen voor de geheel veranderde omstandigheden in 1855! Waren vroeger de stadsbazen de eigenlijke opzieners over het werkvolk geweest, die in de vergaderingen der commissie over zaken van minder belang gehoord werden, sinds 1852 waren zij daarvoor niet meer ontboden en de architect was de man geworden, die *alles* moest weten en nagaan¹⁾. Wel was hem daarom f 300 's jaars toegestaan voor rijtuiggeld om alle werk beter te kunnen controleeren en hem 26 Januari 1854 een adjunct-architect toegevoegd in Willem Anthonie Scholten, doch een geheele reorganisatie van den dienst der plaatselijke werken scheen noodig. Een voorstel van B. en W. van 18 October 1854 om hem als architect te ontslaan, werd 30 November 1854 op voorstel van enkele raadsleden zoo gewijzigd, dat hij in de plaats daarvan als ingenieur aangesteld zou worden, opdat de stad van zijn kunde partij zou kunnen blijven trekken en hem voortaan alleen het maken van teekeningen zou opdragen. Eindelijk na warme discussies en het aanbieden van adressen van de burgerij om den architect te behouden, werd 3 Maart 1855 door den raad besloten tot een geheele reorganisatie, waarbij de titels en werkzaamheden van architect en adjunct-architect in dier voege veranderd werden, dat met ingang van 1 November 1855 de eerste ingenieur zou worden op een tractement van f 3000²⁾, de laatste directeur op een tractement van f 2000 en vrije woning. De nieuwe instructies voor beide titularissen zijn 29 October 1855 vastgesteld, waarbij de ingenieur belast werd met het ontwerpen en maken van alle plannen der gemeentewerken, terwijl aan den directeur, aan wien het stadstimmerhuis als woning werd aangewezen, het opzicht was opgedragen over de stadsbazen, opzichters, teekenaars en stadswerklieden. Het personeel zou dus staan alleen

---

1) In 1827 was de meesterknecht of stadsbaas vervangen door twee personen, n.l. een stadstimmermansbaas en een stadsmetselaarsbaas, wier positie weer meer terugkeerde tot die van de oude stadsopzieners.

2) Rose's tractement was sinds 1839 gestegen tot f 4100, n.l. f 3550 en vrije huishuur, gerekend op f 550.